

Izjava o principima vezanim za tretman lica lišenih slobode u kontekstu pandemije zaraze korona virusom (COVID-19)

objavljena 20. marta 2020.

(nezvaničan prevod)

Pandemija zaraze korona virusom (COVID-19) predstavlja vanredne izazove za organe vlasti u svim zemljama članicama Saveta Evrope. Specifični su i intenzivni izazovi za osoblje koje radi u različitim mestima lišenja slobode, uključujući prostorije za policijsko zadržavanje, kazneno-popravne ustanove, centre za imigracioni pritvor, psihijatrijske bolnice i domove socijalnog zbrinjavanja, kao i u različitim novo-uspostavljenim prostorijama/zonama u kojima borave lica smeštena u karanten. Iako shvata jasan imperativ da se poduzmu ozbiljne aktivnosti u borbi protiv virusa COVID-19, CPT mora podsetiti sve faktore na apsolutnu prirodu zabrane mučenja i nehumanog ili ponižavajućeg postupanja. Zaštitne mere nikada ne smiju da rezultuju neljudskim ili ponižavajućim postupanjem sa licima lišenim slobode. Prema mišljenju CPT-a, svi organi nadležni za postupanje sa licima lišenim slobode na teritoriji koja obuhvata Savet Evrope trebaju da primenjuju sledeće principe.

1) Osnovni princip mora da bude poduzimanje svih mogućih aktivnosti kako bi se zaštitilo zdravlje i lična bezbednost svih lica lišenih slobode. Preduzimanje takvih aktivnosti takođe doprinosi i očuvanju zdravlja i lične bezbednosti osoblja.

2) Moraju da se poštuju smernice Svetske zdravstvene organizacije o borbi protiv pandemije, kao i domaće smernice za kliničko lečenje i zaštitu zdravlja, usklađene sa međunarodnim standardima. One takođe moraju da budu u potpunosti primenjene u svim mestima lišenja slobode.

3) Treba da se poveća broj raspoloživog osoblja, a osoblje treba da dobije i svu stručnu podršku, uživa zaštitu zdravlja i ličnu bezbednost, a treba i da dobije potrebnu obuku kako bi moglo nastaviti da ispunjava svoje zadatke u mestima lišenja slobode.

4) Bilo kakve restriktivne mere preduzete vis-à-vis lica lišenih slobode sa ciljem sprečavanja širenja virusa COVID-19 trebaju da budu zakonski osnovane i neophodne, proporcionalne, treba da poštuju ljudsko dostojanstvo i da budu vremenski ograničene. Lica lišena slobode treba da dobiju sveobuhvatne informacije, na jeziku koji razumeju, o svim takvim merama.

5) Pošto bliski kontakti potiču širenje virusa, svi nadležni organi treba da ulože koncentrisane napore kako bi se pribeglo alternativama lišenju slobode. Takav pristup je imperativan, posebno u situacijama pretrpanosti kapaciteta. Nadalje, organi vlasti bi trebali da da još više koriste alternative pritvoru, preinačenje kazni, raniji otpust i probaciju; ponovo da procenjuju potrebu za daljim prisilnim smeštajem psihijatrijskih pacijenata; otpust ili puštanje korisnika domova za socijalno zbrinjavanje na negu u zajednici, koje god da je od ovih rešenja prihvatljivije; te se suzdržati, do najveće moguće mere, od pritvaranja migranata.

6) Što se tiče pružanja zdravstvene zaštite, biće potrebno posvetiti posebnu pažnju specifičnim potrebama pritvorenih lica sa posebnim osvrtom na ranjive grupe i/ili rizične grupe, kao što su starija lica i lica sa već postojećim zdravstvenim problemima. Ovo obuhvata, između ostalog, skrining na postojanje virusa COVID-19 i načine pružanja intenzivne nege ako je to potrebno. Nadalje, osoblje bi u ovakvim vremenima trebalo da pruži pritvorenicima i zatvorenicima dodatnu psihološku pomoć.

7) Iako je zakonito i razumno obustaviti aktivnosti koje nisu od suštinskog značaja, osnovna prava pritvorenih i zatvorenih lica tokom pandemije moraju da se u potpunosti poštuju. Ovo posebno obuhvata pravo na održavanje adekvatne lične higijene (uključujući pristup toploj vodi i sapunu) i pravo na svakodnevni pristup svežem vazduhu (u trajanju od barem 1 čas). Nadalje, bilo kakva ograničenja kontakata sa vanjskim svetom, uključujući posete, trebaju da budu kompenzovana slobodnijim pristupom alternativnim načinima komunikacije (kao što su telefon ili komunikacija putem interneta/Voice-over-Internet-Protocol).

8) U slučajevima izolacije ili smeštaja u karantenu pritvorenog lica koje ima infekciju ili se sumnja da ima infekciju virusom SARS-CoV-2, dotičnom licu treba omogućiti sadržajan kontakt sa drugim ljudima svaki dan.

9) Osnovni mehanizmi zaštite protiv zlostavljanja lica u zatvorenom okruženju agencija za provođenje zakona (pristup advokatu, pristup doktoru, obaveštavanje o lišenju slobode) moraju da se u potpunosti poštuju u svim okolnostima i u svakom momentu. Mere opreza (kao što je zahtev da lice sa simptomima nosi zaštitnu masku) može biti odgovarajuće rešenje u nekim slučajevima.

10) Monitoring koji vrše nezavisna tela, uključujući Nacionalne preventivne mehanizme (NPM) i CPT, i dalje su osnovni mehanizam zaštite protiv zlostavljanja. Države trebaju da i dalje garantuju pristup svih monitoring tela svim mestima lišenja slobode, uključujući mesta u kojima se lica drže u karantenu. Međutim, sva monitoring tela trebaju da preduzmu sve mere opreza kako bi se pridržavala principa 'nenanošenja štete', posebno kada rade sa starijim licima i licima sa već postojećim zdravstvenim problemima.